שבת יום מוב סוכות תשס"ז

שרבת המינים WHAT PROMPTED THE COMPOSITION OF

ברכת המינים as ולמלשינים as ברכת המינים. The phrase, ברכת, does not in and of itself provide us with a clue as to why המינים felt the need to compose the המינים because the word: מינים is not a pejorative word (i.e. the מצוה of מצוה on ארבע מינים). Its literal meaning is: type. In the context of this שרכה the word means a type that separates itself from the way of the Torah. That is the meaning of the word that has been given to it by Ismar Elbogen, in his book Jewish Liturgy at page 31:

The Hebrew word מין has the basic meaning "species" and can denote any special or exceptional group -- hence, all those who separate themselves from the way of the Torah, heretics. Any heresy could be called מינות; the term embraces the views of the Sadducees, Samaritans, Christians, and Gnostics. Accordingly, considerable debate has occurred as to what particular heresy this benediction was intended to attack, and whether it did not exist already before Christianity.

Rashi clearly defines מינות as Christianity:

רש"י מסכת ברכות דף יב' עמוד ב'–מינות – אותם תלמידי ישו הנוצרי ההופכים מעמי התורה למדרש מעות ואליל.

Elbogen proceeds to describe the circumstances that drove ברבה to compose this ברבה:

Originally the Christians did not have any special prayers or any particular public worship of their own. They held assemblies for whatever rites were peculiar to Christianity, like the Lord's Supper, but they did not have a coherent liturgy; hence, no Christian liturgy from the first century exists. The Jewish Christians continued to pray with the Jews. At first no one prevented them from doing so, and they had no reason to avoid the synagogue. In one sense the synagogue offered them too little, because it did not take into consideration their particular type of messianic faith and made no room for its expression in the prayers; they found expression for it in their assemblies. Yet, by the same token, nothing in the service conflicted with their own religious views. Thus, they participated in public worship and even served as precentors. The fact that they were Jews who believed in C did not make any difference at all, and only gradually did the synagogue attempt to protect itself against heterodox phenomena. Little by little tension arose between Judaism and Judeo-Christianity. The natural development of Christianity led to the increasing deification of I and to the growing tendency to address him in prayer as a miracle worker. Therefore, the sages ruled that when a sectarian recites a benediction, one does not answer "amen" unless he has heard the benediction in its entirety. This makes perfect sense to anyone who has read the ancient Christian prayer texts. Add to this the fact that the Christians came to be enemies of the Jewish nation, for in their desire to curry favor with the Romans, they denounced their former coreligionists -- hence, the words דילמורון and דילמורון (informers) became synonyms for Christians. The hope and the longing of the Jews was for the rebuilding of the Temple in Jerusalem. For the Christians, the destruction of the Temple was a principal propaganda point; for them, G-d -- by putting an end to the sacrifices -had in effect proclaimed His will that the law of Moses be abrogated. They would not let themselves be deprived of this proof. It was a matter of principle to the Christians that the word of the gospel would be fulfilled, and that Jerusalem would remain in total subjugation until the end of time. Whether and when the Jews acquired any serious, wellfounded hopes for the fulfillment of their desires before the rebellion in the time of the Emperor Trajan we do not know. Such hopes may have been connected with the journey to Rome of some tannaim, led by R. Gamaliel during the brief reign of the Emperor Nerva. In any case, the beginning of the total break between Jews and Jewish Christians must be fixed at this period. An important step in accomplishing the separation was the expulsion of the Christians from the synagogue. The synagogue was a convenient base for missionary activities. It provided occasion for discussions of matters of faith and opinion, and excellent opportunities for disseminating propaganda. The Jewish Christians were among the most eager synagogue-goers, and they even served as precentors, as mentioned above. It was necessary to make this function distasteful to them and to pressure them out of the synagogue. To achieve this end, Benediction 12 was introduced into the Amida, and Samuel the Lesser established it according to the instructions of R. Gamaliel, "Samuel the Lesser arose and composed it" (B. Ber., ibid.). The petition for the annihilation of the sectarians was intended to expel them from the synagogue. This follows clearly from the words of the Midrash:

If one passes before the ark and makes a mistake in any of the benedictions, he is not made to repeat it; but in the benediction concerning the sectarians he must be made to repeat it against his will. The reason that he must repeat it is that, if he has in him any element of heresy, he will be cursing himself and the congregation will respond "amen" (Tanhuma B., Leviticus, 2a).

Errors in the course of prayer were an everyday occurrence, and for the most part they were passed over with indulgence and in silence; only in Benediction 12 was strict attention paid that the precentor not drop or change a word from the prayer text. Here no leniency was granted in case of an error; the precentor either followed the ordained ritual or he was removed, for the whole purpose was to test him to see whether he was inclined to Jewish Christianity or not. A Jewish Christian could not recite this prayer if he did want not to curse himself and to make the congregation join in by saying "amen." Even if he was among the worshipers, he would not be able to listen quietly while the precentor recited the petition for the eradication of his community and the congregation endorsed this petition with its "amen." Thus, Benediction 12 became a touchstone for the presence of Jewish Christians in the synagogue and for their participation in prayer. Unwilling to listen to this prayer on a daily basis, they left the synagogue, and the purpose was achieved.

The circumstances as described by Elbogen explain why the ברבה needed to include . Negative words alone would not have driven the Christians from the synagogue.

עסו. 4 No. 4 שבת יום מוב סוכות תשס"ז

SUPPLEMENT

Were the אושפיזין Inspired by the כליחות and הושענות?

The source for the אושפיזין as reported by the אוצר דינים:

אושפיזין –אורחים, פנים חדשות של "אושפיזין עלאין קדישין" והם נשמות שבעה אבות אברהם יצחק יעקב יוסף משה אהרן ודוד, אשר לפי בעלי המקבלים יבואו בימי חג הסוכות לבקר ולראות כל איש חסיד וצדיק בסוכתו, כל אחד ביום אחד מימי סוכות, וכדי לזכות לראות בהוד זיו אושפיזין הרוחניים מצוה להזמין שבעה אורחים (אושפיזין) גשמיים והם עניים מהוגנים בני תורה לסמוך על שלחנו איש אחד בכל יום מימי החג. המנהג הזה לקוח מהזהר (אמור ק"ג: ק"ד.): בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא (בסוכה) דמהימנותא שכינתא פרסא גדפהא (תפרוש כנפיה) עליה מלעילא ואברהם וחמשא צדקייא אחרנין ודוד מלכא שוין מדוריהון עמיה וכו׳. ובעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא באנפין נהירין באושפיזין אלין דשיירין עמיה וכו׳. רב המנונא סבא כד הוי עייל לסוכה הוי חדי וקאים על פתורא וקאים על רגלוי ומברך ואומר בסוכות תשבו. תיבו (שבו) אושפיזין עלאין תיבו, תיבו אושפיזין מהימנותא תיבו וכו'. ובעי למחדי למסכני (עניים), מ"מ בגין דבחולקא דאינון אושפיזין דזמין דמסכני הוא, וההוא דיתיב לזמין אושפיזין אלין ולא יהיב לון חולקהון כולהו קיימי מיניה וכו׳. אברהם קאים מפתורא וקרי סורו נא מעל אהלי הרשעים האלה, וכלהו סלקין אבתריה, יצחק אמר ובמן רשעים תחסר, יעקב אמר וכו'. ולא לימא אינש איכול ואשבע וארוי בקדמיתא ומה דאשתאר אתן למסכני, אלא רישא דכלהו דאושפיזין הוא, ואי חדי לאושפיזין ורוו לון קב״ה חדי עמיה, אברהם קרי עליה אז תתענג על ה׳ וכו׳.

Translation of the excerpt from the זוהר: YE SHALL DWELL IN BOOTHS.The

word *succoth* (booths) is written without a *vav*, to show that there is one cloud to which all the others are linked. R. Eleazar cited here the verse: "Thus saith the Lord, I remember for thee the kindness of thy youth", etc. (Jer. II, 2). "This verse', he said, 'refers to the Community of Israel at the time when She went in the wilderness with Israel. The "kindness" (*hesed*) is the cloud of Aaron which carried along with it five others which were linked with thee and shone for thee. "The love of thine espousals": when they adorned and perfected thee like a bird. And all this for what? That thou mightest "go after me in the wilderness, in a land not sown". Observe that when a man sits in this abode of the shadow of faith, the Shekinah spreads her wings over him from above and Abraham and five other righteous ones make their abode with him.' R. Abba said: 'Abraham and five righteous ones and David with them. Hence it is written, "In booths ye shall dwell seven days", as much as to say, "Ye seven days shall dwell in booths", and a man should rejoice each day of the festival with these guests who abide with him.' R. Abba further pointed out that first

it says "ye shall dwell" and then "they shall dwell". The first refers to the guests, and therefore Rab Hamnuna the Elder, when he entered the booth, used to stand at the door inside and say, Let us invite the guests and prepare a table, and he used to stand up and greet them, saying, In booths ye shall dwell, O seven days. Sit, most exalted guests, sit; sit, guests of faith, sit. He would then raise his hands in joy and say, Happy is our portion, happy is the portion of Israel, as it is written, "For the portion of the Lord is his people", and then he took his seat. The second "dwell" refers to human beings; for he who has a portion in the holy land and people sits in the shadow of faith to receive the guests so as to rejoice in this world and the next. He must also gladden the poor, because the portion of those guests whom he invites must go to the poor. And if a man sits in the shadow of faith and invites these guests and does not give them their portion, they all hold aloof from him, saying "Eat thou not the bread of him that hath an evil eye" (Prov. XXIII, 6). That table which he prepares is his own and not God's. Alas for him when those guests leave his table.' R. Abba further said: 'Abraham always used to stand at the cross roads to invite guests to his table. [Tr. note: v. T.B. Sotah, 10b.] Now when a man invites him and all the righteous and King David and does not give them their portion, Abraham rises from the table and exclaims, "Depart, I pray you, from the tents of these wicked men" (Num. XVI, 26), and all rise and follow him. Isaac says, "The belly of the wicked shall want" (Prov. Xlll, 26). Jacob says, "The morsel thou hast eaten thou shalt vomit up" (*Ibid.* XXIII, 8). The other righteous ones say,"For all tables are full of vomit and uncleanness" (Isa. XXVIII, 8).

The אוצר הדינים continues:

סדר האושפיזין – האריז"ל הסדיר האושפיזין: אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד, לפי
חשיבותם: אך המנהג הנהוג הוא לסדרם כסדר תולדותם: אברהם יצחק יעקב יוסף משה
אהרן דוד. ובכניסתו לסוכה מקבל האושפיזין דמזמין בקול נעים ואומר: עולו אושפיזין עלאין
קדישין, עולו אבהן עלאין קדישין, למיתב בצלא דהימנותא עלאה (ביום הראשון אומר)
ליעול אברהם רחימא ועמיה יצחק יעקב יוסף משה אהרן ודוד, בסוכות תשבו, תיבו
אושפיזין עלאין תיבו, תיבו אושפיזי מהימנותא תיבו". ויושב על מושבו ואומר יהי רצון כמו
שנדפס בסידור. ביום שני אומר: עולו אושפיזין וכו' לעול יצחק עקידתא ועמיה אברהם יעקב
יוסף וכו'. ביום השלישי אומר: לעול יעקב שלמתא ועמיה אברהם יצחק יוסף וכו'. ביום
הרביעי אומר: לעול יוסף צדיקיא ועמיה אברהם וכו'. ביום החמישי אומר: לעול משה רעיא
מהימנא ועמיה וכו'. ביום הששי אומר: לעול אהרן כהנא קדישא וכו'. ביום השביעי אומר:
לעול דוד מלכא משיחא ועמיה וכו'. ויש אומרים דרך בקשה במטו מינך אברהם אושפיזי
עילאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עילאי יצחק ויעקב וכו' וכן בסדר הימים. יש שתולין
בסוכה בכל יום שם האושפיזא המזומן ליום ההוא לזכרון לפני הנאספים. ע"ע סוכה.

Why do we invite the אבות to sit as our guests in the כוכה? The answer may be that since the אבות play an important role in the סליחות and the אבות --we ask the רבונו של

להבין את התפלה

זכות for ישועה on עולם during the עשרת ימי תשובה and for ישועה on סוכות on סוכות because of זכות that it is only fitting that we ask the אבות to be our guests and to enjoy with us שמחת חג סוכות. It is our way of thanking them for being there to help us during this part of the year.

The אבות play an important role with סליחות as is evidenced by the fact that as early as the סליחות the אבות were mentioned with the סליחות:

סדר רב עמרם גאון סדר אשמורות

.(answer us) לאברהם במורא דמוריה ענינן (Who answered) דעאני

דעאני ליצחק על גבי מדבתא /מדבחא/ ענינן.

דעאני ליעקב בבית אל ענינן.

דעאני ליוסף בבית אסירי ענינן.

דעאני לאבהתנא על ימא דסוף ענינן.

דעאני למשה בחורב ענינן.

דעאני לאהרן במתייה לקדשא ענינן.

דעאני לפנחם כד קם מגו כנשתא ענינן.

דעאני ליהושע בגלגלא ענינן.

דעאני לשמואל במצפיא ענינן.

. דעאני לדוד במערתא ענינן

דעאני לשלמה בירושלם ענינן.

דעאני לאליהו בהר הכרמל ענינן.

דעאני לחזקיה בחלותו ענינן.

דעאני לאלישע ביריחו ענינן.

דעאני ליונה במעי הדגה ענינן.

דעאני לחנניה מישאל ועזריה ענינן.

דעאני לדניאל בגובא דאריותא ענינן.

דעאני למרדכי ואסתר בשושן הבירה ענינן.

The אבות also played an important role in the early version of the הושענות:

מחזור וימרי סימן שפו ד״ה הושענא למענך

הושענא למענך אלקינו. הושענא.

למענך בראינו. הושענא.

למענד גואלינו הושענא.

למענך דורשינו הושענא:

למען אברהם אהבת קדומים מראשון. בבריתם עם נצורי כאשון:
למען יצחק גדודי תמימים בלי מפשון. בדרכם תדרוש שופכי לך לב רחשון:
למען יעקב השמיעך קול מדבר אני ראשון. בויעודם תוועד מתפללים בלחשון:
למען אהרן זרוע ולחי וקיבה נטל בראשון. בחסידותו תחסנינו ותשעינו כשיי נחשון:
למען משה טוביה נקרא נביא ראשון. ביישרותו תייקרונו כמי פרת וחדקל וגיחון ופישון:
למען יהושע כל נחלות חלק ראשון. בלימודו תלהם קמינו כאלופי דישון:
למען שמואל משח בשמן מלך ראשון. בנעימותו תנקמינו מאויבינו כנקם שמשון:
למען דוד סד יסוד בית ראשון. בענותו תעשן צררינו בערוך מאתמל לעשון:
למען שלמה פוקד בחכמה מכל בני אדם הראשון. בצדקתו תצמית צררינו באופל ואישון:
למען אליהו קירץ נביאי האשירה בנחל קישון. ברבותו תרבץ שנאינו כסיסרא בנחל קישון:
למען יונה שיוען [שיועך] ממצולה ונדדה עינו מלישון. בשפלותו תשפיל בני אדמוני יצא

למען מרדכי תיקן איגרת הנקראת בכל לשון. בתומו תבשר למרום מראשון: למען עזרא חינך בית שני הנחרב ברגשון.

A Brief History of the Development of the הושענות

We find within the מרוייש which was compiled approximately a half century after lived a set of הושענות that differ from our version:

סדר מרוייש סימן י ד"ה לסוכות: למ'-לסוכות: למ' ימי החג אזכיר תחילה העיקר, ואבאר סדר ההושענות הקבועות לז' ימי החג דבר יום ביומו כאשר נהגו אבותינו ע"ה מקדם. בימים קדמונים היו רגילים לומ' בז' ימי החג ההושענות הקבועות עתה להושענא רבה אחת מהנה ליום אחת מהנה ליום אחת מהנה ליום ובהו' רבה היו חוזרי' ואומ' את' כולנה, ועכשיו בזמן הזה נהגו ליום הראשון למענך נערץ בסוד קדושי' רבה ברוך ומבורך שכתוב היום חמשה עשר פתחיך אסובבה, ליום שני א-ל נערץ ברוך אום מיוחדת, בימי ח"ה אומן בן שלש שני' וכו', אב בן שלש שני', איתן האזרחי אחת מהנה ליום, ואין מקודמת ומאוחרת בהם גם איתן הנזרק ראויה תחת אחת מהם, כהו' אילם בלוד, אב המון, פעם זו ופעם זו וחוזרת חלילה לכל ששת ימי החג. בשבת של ח"ה לעולם אום נצורה כבבת, כהו' ממון גומא חתי' בו מוב עלם, אנא יחיד נצור כבבת נרמז בה יוסף.

The מהרי"ל who lived from 1360-1427 is one of the first to mention הושענות that we are familiar with:

ספר מהרי"ל (מנהגים) סדר תפילות חג הסוכות ד"ה [ב] בסוכות-[ב] בסוכות ובשמיני עצרת מתחיל הש"צ הגדול, וכן בשמחת תורה, אכן בק"ק דמגנצא מתחיל בשמחת תורה הא–ל

להבין את התפלה

בתעצומות כמו בשבועות שנתנה התורה וחוזר א–ל ההודאות וכן לעלם ולעלמי עלמיא וכופל לעילא. קרובץ ביום ראשון "ארחץ" ובשני "אוימתי". בשבת דחולו של מועד יוצר "את השם הנכבד" ולא אומר אופן ולא זולת. וא"א צו"ץ ולא ויהי נועם ואומר ויתן לך. קהלת אומר בשבת דח"ה ומברכין עליו על מקרא מגילה. ואם אין שבת בח"ה אומר אותו בשמיני עצרת שחל בשבת. סדר ההושענות סימן אותיות שניות שלהן על"ו ב"ד. יום ראשון "אערוך שועי". ב' "א–ל למושעות". ג' "אום אני חומה". ד' "אבן שתיה". ה' "אדמה מארר". במגנצא א"א פסוקי קרבנות בתפלת המוספין, וכן בוורמיישא. אכן בשבת דח"ה דבלאו הכי אומרים וביום השבת שני כבשים כו' גומרין ואומר נמי פסוקי דיומי דרגל.

מהגים ישנים מדורא compile at around the same time provides some background: מנהגים ישנים מדורא עמוד 158–רבינו אלעזר קליר יסד כ"א קינות למ' באב כמניין ימים שמי"ז בתמוז עד מ' באב. שאז הובקע העיר והיו שם כ"א יום ואז שרפו ההיכל. ויש שמחסרין מקינות שיסד הקליר, ואומרין קינות אחרים שיסדו הגאונים אחרים על הגזירות. ואין כאן בית מיחוש, ששקולה הריגתם כשריפת הבית. ולכן יש בני אדם שמתענים מי"ז בתמוז עד מ' באב. וגם אין אוכלין בשר ולא שותין יין. וכן שנינו באיכה זומי כל רודפיה השיגוה בין המצרים. ועוד ששנינו מי"ז בתמוז עד מ' באב וודאי שכיחי מזיקין וכו'. ועוד יש סמך מדניאל ש[ה]תענה ג' שבועות.

והושענות שיסד רבינו אלעזר הקליר: יום א' יאמרו אערוך שועי, ולמחר א–ל למושעות. ובג' אום אני חומה, ובד' אבן שתייה. ובה' שהוא שבת, אום נצורה. באותן הימים אין להזכיר שום תפילה שמבקשת מים. כדאמרינן במסכת תענית הגשמים סימן קללה בחג. משל לעבד כו'. ולכך לא הזכיר הקליר באילו הושענות כלל ממים. אבל ביום ו' שרמז בו מים, שנאמר בו ונסכיה, יסד אדון המושיע, שמדבר הכל במים.

אבל בשביעי שהוא הושענא רבה יסד אדמה מארר, ואדם ובהמה, שהן תפילות של מים. ובחג נידונין על המים. וביום הושענא רבה כמו כן. ובאותו יום יתחיל למען אמיתך. ויזכור זכות אבות. ויאמר למען איתן הנזרק בלהב אש. ואחריו תתנינו לשם ולתהילה.

ומה שמקיפין בכל יום זכר להקפת יריחו שבכל יום הקיפו פעם אחת. וכן כל ששת הימים, ובשביעי הקיפו ז' פעמים. וכן היו מקיפין לאחר שחרב (את) הבית את הר גריזים, שניתנו עליו הברכות. ומתפללין תפילות רבינו אלעזר מגרמייזא. ובזמן הזה מקיפין את ספר התורה.

והערבה ששימשה בה מצוה, יניחנה לעשות [בה] מצוה לעשות בה ממנה עץ לקולמוס

לכתוב בו. והערבה של לולב יניחנה לשרוף [בה] חמץ. וכן היה נוהג רבינו יב״ק וכדאמרינן בברכות דר׳ בצע אריפתא דעירובתא. דאמר הואיל ואיתעביד [בהו] מצוה חדא, מצוה לעובדו בה מצוה אחריתי, הכא נמי לא שנא. והערבה שהיו לוקחין [בזמן הבית היתה] של עשר אמות. כדתנן באין וזוקפין אצל המזבח וראשיהן כפופין על גבי המזבח. ומזבח היה גבוה י׳ אמות. לכך צריך אדם שיקח ערבה יפה [ו]גסה וארוכה. וזהו שיסד הפיים עומסי ערבה להקיף מזבח.